

Bilførarar í ferðsluni:

Hví blunka tit ikki

— Tað er umráðandi, at bilførarar nýta blunkljósið í ferðsluni. Hetta gloyma føroyskir bilførarar alt ov ofta. — Tað er so mikið vandamiklari í summarfritíðini, nú so nógvir útlenskir bilførarar koyra í gøtunum. Teir eru vanir at koyra eftir ferðslureglunum, sigur Olivur Næs, leiðari á Ferðslutrygd.

Hetta er tíðin á árinum, tá flest fremmandafólk vitja hendavegin og fleiri av hesum eru í egnum bili, sigur Olivur Næs.

— Hetta eru fólk, sum koma úr grannalondum okkara og eisini sunnan úr Týskalandi og Fraklandi, — fyrri at nevna tey ið eru flest í tali.

Hvussu gongst teimum, at koyra í Føroyum?

— Tó at tað tibetur ikki eru hend alvarslig ferðslu-óhapp, so er kortini hættislig av og á, tá fremmandafólkini koma úr londum, har merkingar, skelti og aðrar leiðbeiningar í ferðsluni eru í lagi.

— Nógvu hefur verið gjørt seinastu árin við at gera avmarkingar og seta skelti upp, men enn væntar tó nakað i, at viðurskiptini eru á hædd við tey i grannalondum okkara. Hetta er tó ikki størsti trupulleikin í hesum døgum við nógvum útlenskum bilførarum í ferðsluni. Trupulleikin er heldur tann, at føroyskir bilførarar heldur koyra eftir vana enn ferðslureglunum. Eg vil tí heita á eintaka bilføraran, at leggja sær í geyma at koyra varisliga og nýta blunkljósið. Hetta verður tverri alt ov lítið brúkt — bæði á bygd og í bý.

— Vikiskýldir o.a. verður ikki praktiserað sum ferðslulögin gevur ábendingar um, og hetta er serliga vandamikið, tá vit nú hava fremmandar bilførarar á veginum, sum ikki vita um henda serliga føroyska koyrihátt. Hetta sama er eisini galdandi fyri føroyingar sjálvar, sum koyra aðrastaðni enn í heimbygðini, sigur Olivur Næs.

Leiðarin á Ferðslutrygd vil eisini fegin vísa á tað líkasælu ið ræður viðvíkjandi fyrbrigðinum at geva tekn í ferðsluni — at nýta blunkljósið. — Tað er óskiljandi at fólk ikki gera hetta litla sindrið tað er at blunka. Tað gevur lítið stríð, men hevur stóra ávirkan, sigur Olivur Næs.

— Alt ferðslumhvørvíð hevði verið tryggari, — bæði fyrri tey til gongu og tey í bili: „Tað er altíð onkur ið bíðar eftir blunke frá tær“, sigur Olivur Næs at enda.

Dag.

Brúkarans tørstur — støðið undir vinnuni

Á Føroyavíkuni herfyri helt Sigríð Dalsgaard, formaður í Brúkarafelagnum fyrilestur, sum vit prenta her.

Frá at vera eitt samfelag har einstaka familjueindin nektaði sín tørv til mat, klæði og ibúð við at nýta egna framleiðslu, gera gerabýti og annars bert keypa te, mjøl og annað tilíkt eru vit eftir fáum árum reiðuliga við at koma uppí part við hini idnaðarligu framleiðslusamfelagnum.

Tað setur stór krøv til eitt fólk at koma heilskapad burtur úr so stórar broyting uppá so stutt áramál. Frá at vera so gott sum sjálfvirsýndi eru vit vorðir brúkarar. Vit skulu nú, fyrri pening, skaffa okkum alt tað, vit meta verða neyðugt útrá einum ógvuliga fjølbroyttum úrvali.

Orðið brúkarar merkir á nútíðar máli ein, ið keypir tað onnur framleiða, fyrri á henda hátt at nektu tørv til tað hann metir verða neyðugt fyrri at kunna liva samuligt. Fyri at kunna tað, selur hann sína arbeiðsmegi til vinnulívið, og tá vit øll, á ein ella annan hátt, eru partar av vinnulívinum, eru vit eisini brúkarar mótevnis ti.

Tey seinastu árin hava vit fingið meira og meira av vörum, ið annaðhvørt eru framleiddar úr egnum ráevni, eru tilvirkaðar úr innfluttum ráevni ella bert eru pakkaðar her. Ymiskur mjólkarrúðráttur, vakstrarhúsvørur bæði til prýðis og til matna, meira og meira av góðskaðum fiskavørum (nú t.d. turkað svartkjafatafars), klædnatílvirking, húsi, møblar, pappirs- og plastvørur o.a.m. standa í dag okkum í boði.

Eingin kann annað enn fegnast um at framd verða arbeiðsskapandi tiltøk, ið tryggja arbeiði til, um ikki øll, so fleiri bæði á bygd og í bý. Hetta týður uppá áráðið og skuldi tað verið heilt rimuligt at vit stuðla hesum við at keypa

føroyska framleiðslu. Sjálvt um tað, í vissum førum, kann vera trupult at kappast í prisi við vörur, ið verða fluttar til landið, ofta við stuðli frá framleiðslulandinum og hjá smáidnaði at kappast við multinationalar fyrirkætur, so skuldi tað kortini verið rimuligt at stuðla framleiðsluni, sjálvt um vit skulu gjalda nøkur oyru meira, tí vit gagna á henda hátt eisini landshúsarhaldinum.

Spurningurin er kortini um brúkarin vil stuðla okkara framleiðslu um so er, at hann ikki fær tey minstu krøvini, hann setur, eftirlíkað og spurningurin er eisini um tí ymsu framleiðsluni verður liv lagað um hann ikki sær ein fyrirum í at keypa føroyskt.

Tað verður einamest matframleiðsluna eg her fari at tosa um. Ein stórtur partur av framleiðsluni er roknaður til útflutnings og tá er neyðugt at ganga undir tey krøv, innflytarlandið setur, men tá talan er um heimamarknaðin, er stór líkasæla.

Framleiðsla undir tryggum umstøðum

Brúkarin má vera visur í at framleitt verður undir tryggum umstøðum, at eftirlit er við framleiðslustaðnum og at eftirlitið kann seta tiltøk í verk um so er, at fyriskrivaðar reglur ikki verða hildnar. Sum er kann ein og hvør fara undir matframleiðslu og senda hana út á marknaðin uttan at nakað eftirlit er við framleiðslustaðnum ella framleiðsluni. Einkin hygiejniskt eftirlit og ongar bakteriologiskar kanningar eru kravdar og henda ótryggileika kann ein ikki bjóða okkum.

Hann má vita úr hvørjum ein matvora er gjord og hann má vita hvat framleiðarin koyrir í av

smakkevni, lit- og hald-evni og ikki minst hvussu nógv. Hetta veit hann ikki. Á onkrum vörum eru lýsingar, men oftast eru tær ógreiðar og lítið sigandi. Skal ein vörulýsing verða eftirfarandi kravst at framhaldandi laboratoriekanningar verða gjørdar. Tá hetta er sera sjáldsamt eru vörulýsingarnar einki sigandi, ja í summum førum verri enn einki.

Hvussu leingi kann ein vera goymast?

Hetta er ein spurningur vit eiga at fáa svar uppá. Vit vita at eingin matvora hevur óavmarkaða haldgóðsku uttan mun til hvussu hon verður hagraidd og goymd, og eisini hava umstøðurnar, matvørurnar verða framleiddar undir, størsta týðning fyrri goymslutiðina. Tað er tí ikki nóg mikið við eini meting, men eini nágreiniligari kanning, ið visir nær vora ikki longur kann roknað fyrri 1. floks. Heldur ikki her fær brúkarin nakað fullgjørd svar.

Úti í Landsstýrinum liggur uppskot til eina matvøruloggávu, ið skal tryggja brúkan á hesum øki, men tað letur til at tað ikki verður hildið neyðugt við hesi trygd.

Tað er ikki nóg mikið at føra fram at góðsken á okkara framleiðslu er á hædd ella betur enn á innfluttari vöru, tí hvat leggur ein í orðið góðska? Hugsu vit bert um smakk-in, ella eiga vit ikki eisini at hugsu um, ella fyrst og fremst hugsu um, hvussu víðgerðin hevur ávirkað føðslulívið og hvat ið er sett til av óviðkomandi evnum.

Vandandi upplýsing

Ein matvørufamleiðsla í menning krevur strangar

reglur og strangt eftirlit. Tá tað almenna ikki letur við seg koma, eigur framleiðsluliðið sjávt gera nakað fyrri at brúkarin fær hesi krøv eftirlíkað og fortelja honum tað. Hetta er neyðugt um vit framyvir skulu kunna kappast við matvørur úr grannalondum okkara.

Tað er tó ikki bert innan matvørufamleiðsluna at brúkanum vantar information. Eisini innan aðrar greinir, t.d. klædnadnaðin vantar hetta. Vit kundu t.d. ynskt eina standardisering og merking av tí føroyska tógvinum.

Søluliðið og tænastuveitingar

Vinnan er eisini seluliðið og tær ymisku tænastuveitingarnar. Framleiðslan skal seljast og i vörubóði standa vit ikki aftanfyri grannar okkara. Í onkrum blaði herfyri stóð at lesa um íslending, ið ráddi fólk til at fara til Føroya at ferðast og nevndi hann m.a. krambúðirnar í Havn, ið hava minst líka fjølbroytt úrval sum tær í Keypmannahavn.

Ymisk sölufremjandi tiltøk verða nýtt fyrri at fáa okkum at keypa. Reklamarn er eitt av teimum. Roynt verður á henda hátt at upparbeiða ein tørv, meðan hon samstundis er sera korg við information. Ein hevur hug at siga at jú minni brúkarin veit um eina vöru jú betur, t.d. hevur fyrireikingarnevndin fyrri vikuni her gloymt at kunna seg nóg væl um hvat tað kostar at koma inn. Sigast skal tó at einstakir framleiðarar geva góða upplýsing um vöruna í reklamu síni og tað er einki at ívast í at tað í framtíðini verður hetta slag av reklamu, ið selur, tí tann, ið skal keypa verður meira og meira vitandi á hesum øki.

Ein grein innan vinnuna, ið átti at verðið meira útygd er verkstaðstænan. Vit keypa

Sigríð Dalsgaard, formaður í Brúkarafelagnum.

og blaka síðani burtur, tá okkurt er í vegin við t.d. dýrum brúkslutum og keypa síðani nýtt. Hetta er tverri veruleikin í fleiri førum.

Føroya Landsstýri vildi tálma innflutningin av dýrum brúkslutum við at seta eitt minsta útgjaldsmark, tá keypt varð uppá avbetaling og hetta minsta mark skuldi vera 45% av keypsprisinum. Heldur skuldi verið kannað gjølla um ikki ein orsök in til henda ovurstóra innflutning er at finna í vantandi viðlíkahaldstænastu, og síðani roynt at fingið gjørt nakað við tað.

Framleiðslutólini

Í einum framleiðslusamfelag verður dentur lagdur á at vora má seljast, skulu ikki framleiðslutólini steðga upp og arbeiðslóysid vaksa. Hetta ger at størsti dentur verður lagdur á at selja, meðan tað hevur minni at siga við viðlíkahaldstænastu. Sjálvsagt ferir hetta til ovurnýtsla er ein stórtur meinbogi og kann ráma alla mannaættina. Dálking, ránsdrift uppá náttúru-rikidømi og óyðilegging av náttúruni verður úrsliði. Framleiðslan má laga seg eftir tørvum, tí brúkarans tørvur eigur at vera støðið undir framleiðsluni. Líka so lítið sum tað er rætt at stuðla kriggi fyrri at halda liv í vápnadnaðinum, líka so skeivt er tað at brúka yvir evni fyrri at framleiðslan skal kunna koyra í sama spori.

Vinnulívið vil ikki samstarva

Meira á síðu 8